

Jigsaw ve Birlikte Sorulım Birlikte Öğrenelim Yöntemlerinin Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Akademik Başarıları Üzerine Etkisi ve Yöntem ile İlgili Görüşleri

Selçuk ILGAZ (*)

Şeyma ÇALIKLAR (**)

Emre YILDIZ (***)

Ufuk ŞİMŞEK (****)

Öz: Bu araştırmanın amacı Vatandaşlık Bilgisi Dersi'nde 1982 Anayasası konusunda uygulanan Jigsaw ve Birlikte Sorulım Birlikte Öğrenelim yöntemlerinin öğretmen adaylarının akademik başarıları üzerine etkisini ve öğretmen adaylarının bu yöntemler ile ilgili görüşlerini tespit etmektir. Yarı deneysel yöntemin kullanıldığı bu çalışma Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler Öğretmenliği 2. Sınıfta iki farklı şubede öğrenimine devam eden toplam 105 öğretmen adayından oluşan Jigsaw grubu (n=52) ve Birlikte Sorulım Birlikte Öğrenelim Grubu (n=53) olmak üzere iki grup ile yürütülmüştür. Öğretmen adaylarının akademik başarıları üzerine yöntemlerin etkisini belirlemek amacıyla uygulama öncesinde ve sonrasında Akademik Başarı Testi ve yöntemler ile ilgili görüşlerini belirlemek amacıyla Yöntem Görüş Ölçeği'nin Likert tipi olan bölümlerinden elde edilen veriler bağımsız örneklem t testi ile analiz edilmiş, görüş ölçeğinin açık uçlu sorulardan oluşan bölümlerinden elde edilen veriler ile frekans ve yüzde dağılımlarına göre içerik analizi yapılmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre akademik başarı ön test ve son test puan ortalamaları yükselmesine karşın aralarında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür. Yöntem Görüş Ölçeği'nin puan ortalamalarına bakıldığında gruplar arasında Jigsaw yönteminin uygulandığı grubun lehine anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir. Yöntem Görüş Ölçeği'nin açık uçlu sorularına verilen cevaplara bakıldığında yöntemlerin özgüveni artırdığı, iletişim becerilerini geliştirdiği, grup çalışmalarına bakış açısını olumlu yönde değiştirdiği gibi ifadelerin yanı sıra grup arkadaşlarından bazılarının yeterli çalışmadığı, sınıf ortamının yöntemin uygulanması için uygun olmadığı ve sürenin yetersiz olduğu gibi ifadeler tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: İşbirlikli Öğrenme, Jigsaw, Birlikte Sorulım Birlikte Öğrenelim, 1982 Anayasası

The Effect of Jigsaw and Ask Together Learn Together Method on Social Studies Undergraduate Students' Academic Achievements and Views About Method

Abstract: The aim of this study is to determine the effect of Jigsaw and Ask Together Learn Together (ATLT) method on social studies undergraduate students' academic achievement and opinions about method. The sample of this study consisted of 105 2nd grade undergraduate

*) Dr. Öğr. Üyesi, Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalı (e-posta: ilgaz@atauni.edu.tr)

**) Arş. Gör., Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Fen Bilgisi Eğitimi Anabilim Dalı (e-posta: symcklr89@gmail.com)

***) Arş. Gör., Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Fen Bilgisi Eğitimi Anabilim Dalı (e-posta: emre.yildiz@atauni.edu.tr)

****) Doç. Dr., Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalı (e-posta: ufuk@atauni.edu.tr)

students taking Citizenship Course in two different classes in the department of Social Studies Teacher Education at Atatürk University and they were implemented Jigsaw (n=52) and Ask Together Learn Together (ATLT) (n=53) methods. In this study was used quasi-experimental method. As data collection instruments, Academic Achievement Test (AAT) was implemented as pretest and posttest in two groups to determine the effect of methods. Furthermore, Method Opinion Scale (MOS) were used after the implementation to determine the undergraduate students' opinions about methods. Independent sample t test was used in order to analyze the data which has been obtained from AAT and in the parts of MOS that of Likert Type. For analyzing open-ended questions in MOS were used frequencies and percentages. According to data analysis of AAT, there were increases in average scores but there was not a statistically significant difference between Jigsaw and ATLT groups. According to average scores of MOS, there is a statistically significant difference in favor of Jigsaw Group. When the results of open-ended questions' answers about MOS were taken into consideration, there were similar expressions in both groups. Some of the positive statements in both groups such as increase in self confidence, development of communication skills and positive change in perspective on teamwork. On the other hand, there were negative statements in both groups such as irresponsibility of groupmates, unfavourable environment and insufficient time for implementation of the method.

Keywords: Cooperative Learning, Jigsaw, Ask Together Learn Together, The 1982 Constitution of Turkey

Makale Geliş Tarihi: 05.07.2017

Makale Kabul Tarihi: 10.02.2018

I. Giriş

Sosyal Bilgiler Eğitimi'nin amacı çağın gerekliliklerine ve değişen koşullara uyum sağlayabilen, alandaki değişiklikleri yakından takip edebilen, özgüveni yüksek, iletişim becerileri gelişmiş, yakın ve uzak çevresinde meydana gelen olaylara karşı duyarlı sosyal becerileri üst düzey bireyler yetiştirmektir. Bu bireylerin yetiştirilmesi başlı başına bir problem durumu olarak ortaya çıkmakta ve bilim insanlarının, araştırmacıların bu problem durumuna yönelik çalışma gereklilikleri hâsıl olmaktadır. Bu gereklilik doğrultusunda belirli hedeflerin konulması ve bu hedefler doğrultusunda öncelikli olarak öğrenme ortamlarının uygun hale getirilmesi ve öğrencinin ön planda olduğu aktif öğrenme yöntemlerinin işe koşularak amaca ulaşılması gerekmektedir. Bu bağlamda aktif öğrenme çok çeşitli öğrenme model, yöntem ve teknikleri içinde bulunduran kapsamlı bir kavramdır (Carr, Palmer & Hagel, 2015). Aktif öğrenmenin temel amacı öğrencilerin çeşitli aktivitelerle öğrenme sürecine katılmasını sağlamaktır (Prince, 2004). Bu aktivitelerde bireyler bilgi kaynaklarına kendileri ulaşır, öğrendiklerini kendi çabaları sonucu elde etmiş olduklarından özgüvenleri artar, bireysel veya grup çalışmaları yaparak çalışma sorumluluğu kazanır, grup çalışmalarında işbirliği yaptıklarından aidiyet duygusu gelişir ve öğrenme ortamına olumlu bağlılıkları artar (Akar 2012).

İşbirlikli öğrenme de bu durumları sağlayan aktif öğrenme yöntemlerinden biridir. İşbirlikli öğrenme; bireylerin öğrenmelerini en üst düzeye çıkarmak, sosyal yönden gelişimlerini sağlamak ve öğrenilen bilgilerin kalıcılığını artırmak amacıyla heterojen

küçük gruplarda yapılandırılmış bir bilgi alışverişi sistemi oluşturularak yalnızca kendi öğrenmelerinden değil başkalarının öğrenmelerinden de sorumlu oldukları ve çalışmalar sonucunda ödüllendirildikleri bir modeldir (Tan, 2015; Kangan 1991; Johnson and Johnson 1993; Slavin 1995; Vermette 1998).

İşbirlikli öğrenmede amaç derslerde akademik başarıyı artırmanın yanı sıra toplumu oluşturan her bireyin sahip olması gereken özellikleri bireye kazandırmak, bu sayede karşılaştığı sorunların üstesinden gelebilen, çalışma sorumluluğu kazanmış, birçok yönden farklı özelliklere sahip, bir grupta uyumlu bir şekilde çalışmasını sürdürebilen, saygılı, hoşgörülü ve çevresine karşı duyarlı bireyler yetiştirmektir. İşbirlikli öğrenmenin önemli özellikleri olan grup içinde heterojen ve gruplar arasında homojen bir yapının olması, olumlu bağımlılık, yüz yüze etkileşim, bireysel sorumluluk, sosyal becerilerin kullanılması ve grup ruhunun oluşması bu özelliklerin gelişmesinde önemli rol oynamaktadır. Bu sayede işbirlikli öğrenmenin insan ve kültürlerle karşı empati kurma, eleştirel düşünme ve yurttaşlık bilinci kazanma gibi beklenen çıktıları kazandırmasıyla da sosyal bilimler içeren programlarında önemli bir yeri vardır (Şimşek, Örtten, Topkaya ve Yılar, 2014).

Bu konuda yapılan araştırmaların birçoğunda işbirlikli öğrenmenin yapısında bulunan farklı yöntem ve tekniklerin uygulanması ile elde edilen verilere göre bireylerin akademik başarıları ve sosyal yönden gelişmelerine olumlu etkileri olduğu görülmektedir (Arslan ve Zengin, 2016; Kılıç, Doğan ve Şimşek, 2016; Taştan Kırık ve Boz, 2012; Şentürk, 2016; Varışoğlu, 2016; Yapıcı, 2016; Yılar ve Şimşek, 2016a; Yılar ve Şimşek, 2016b; Altun, 2015; Arısoy ve Tarım, 2013; Genç ve Şahin, 2013; Gelici ve Bilgin, 2011; Saborit, Fernandez-Rio, Estrada, Mendez-Gimenez & Alonso, 2016; Khansir & Alipour, 2015; Tran, 2014; Veloo & Chairhany, 2013). İşbirlikli öğrenme modelinin uygulanma süreçlerinde takım oyun turnuva, birlikte soralım birlikte öğrenelim, öğrenci takımları başarı bölümleri, jigsaw, okuma yazma uygulama, grup araştırması ve birlikte öğrenme sıklıkla kullanılan yöntem ve tekniklerdendir. Bu araştırmada Jigsaw ve Birlikte Soralım Birlikte Öğrenelim (BSBÖ) yöntemleri kullanılmıştır.

Birlikte Soralım Birlikte Öğrenelim yöntemi bireylerde olumlu bağımlılığı, yüz yüze etkileşimi, bireysel değerlendirilebilirliği ve grup değerlendirmesini ön planda tutabilmesi ve genel hatlarıyla okuma, soru hazırlama, grup sorusunun hazırlanması, gönderilmesi ve yanıtlanması, grup sürecinin değerlendirilmesi gibi öğrencilerin birçok sosyal becerilerinin gelişmesine katkı sağlayan aşamaları içerir (Tanel, 2006; Bayrakçeken, Doymuş ve Doğan, 2013)

Araştırmada kullanılacak olan “Birleştirme” olarak da bilinen Jigsaw yöntemi ise bireyler arasındaki olumlu ilişkilerin geliştirilmesi, aktif katılımın sağlanması, bireylerin birbirlerinden birçok şey öğrenebildikleri ve süreçte çok daha fazla sosyal beceri kullandıkları bir yöntem olduğundan araştırmada uygulama kapsamına alınmıştır (Yılar ve Şimşek, 2016; Bayrakçeken, Doymuş ve Doğan, 2013; Şimşek, 2007).

Bu araştırmada kullanılan yöntemler, doğası gereği Vatandaşlık Dersi kapsamında bireylerde bulunması gereken becerilerin kazandırılabilceği düşüncesiyle, araştırmada aşağıdaki problem durumuna cevap aranmıştır.

II. Yöntem

A. Problem Cümlesi

Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programı'nda öğrenim gören öğretmen adaylarının akademik başarıları üzerine Birlikte Soralım Birlikte Öğrenelim ve Jigsaw Yöntemlerinin etkisi ve bu yöntemler ile ilgili görüşleri nasıldır?

B. Alt Problemler

1. 1982 Anayasası konusunda BSBÖ ve Jigsaw yöntemlerinin uygulandığı gruplardaki öğretmen adaylarının akademik başarıları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
2. Araştırmaya katılan gruplardaki öğretmen adaylarının yöntemler ile ilgili görüşleri nelerdir?

C. Sınırlılıklar

1. Bu araştırma 2015-2016 akademik yılı bahar döneminde Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalı 2. sınıfında öğrenim gören 105 öğretmen adayı ile sınırlandırılmıştır.
2. Araştırmaya katılan gruplara uygulanan işbirlikli öğrenme modelinin yöntemlerinden olan BSBÖ ve Jigsaw ile sınırlandırılmıştır.
3. 1982 anayasası konuları ile sınırlandırılmıştır.

D. Yöntem

1. Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada, BSBÖ ve Jigsaw yöntemlerinin rastgele seçilmiş gruplarda öğretmen adaylarının akademik başarılarına etkisini ve yöntemler ile ilgili görüşlerini belirlemek amacıyla nicel araştırma yöntemlerinden öntest-sontest karşılaştırma gruplu yarı deneysel desen ayrıca yöntem hakkındaki görüşlerini belirlemek amacıyla nitel araştırma yaklaşımlarından eylem araştırması kullanılmıştır.

2. Örneklem

Araştırmanın örneklemini, 2015-2016 akademik yılı bahar döneminde Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler Öğretmenliği 2. sınıflarında öğrenim gören iki farklı grupta bulunan toplam 105 öğretmen adayından oluşmaktadır. Gruplardan biri Jigsaw Yönteminin uygulandığı Jigsaw Grubu(JG) (n=52)

diğeri ise BSBÖ yönteminin uygulandığı Birlikte Sorulm Birlikte Öğrenelim Grubu (BSBÖG) (n=53) dur. Uygulama 5 hafta süreyle devam ettirilmiştir.

E. Veri Toplama Araçları

Jigsaw ve BSBÖ yöntemlerinin uygulandığı her iki gruba Akademik Başarı Testi uygulama öncesinde ön test ve uygulama sonrasında son test olarak uygulanmıştır. Uygulama tamamlandıktan sonra öğretmen adaylarının yöntem hakkındaki olumlu ve olumsuz görüşlerinin belirlenmesi amacıyla iki gruba da yöntem görüş ölçeği uygulanmıştır.

1. Akademik Başarı Testi (ABT)

Akademik Başarı Testi, araştırmacılar tarafından uygulama öncesi ve sonrasında öğretmen adaylarının akademik başarılarını ölçmek amacıyla çoktan seçmeli olarak hazırlanmıştır. Testin güvenilirliğini ölçmek amacıyla test, önceden konuyu öğrenmiş olan bir üst gruptan 83 öğretmen adayına uygulanarak değerlendirilmiş ve güvenilirlik katsayısı 0,79 olarak hesaplanmıştır. Geçerliliğin belirlenmesi için test üniversitede Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalı'nda görev yapan öğretim üyelerinin görüşlerine sunulmuştur. Gerekli düzenlemeler yapıldıktan sonra teste toplam 50 sorudan oluşan son hali verilmiştir.

2. Yöntem Görüş Ölçeği (YGÖ)

Şimşek (2007) tarafından geliştirilmiş Yöntem Görüş Ölçeği toplam on beş madde içermektedir. Bu on beş maddenin, on dört tanesi 5'li Likert Tipi, bir tanesi ise öğretmen adaylarının olumlu ve olumsuz görüşlerini belirtmeleri amacıyla açık uçlu olarak hazırlanmış ve uygulama sonrasında öğretmen adaylarının isteğe bağlı olarak cevaplamaları sağlanmıştır.

F. Uygulama

Bu çalışmada işbirlikli öğrenme modelinde bulunan Jigsaw ve BSBÖ yöntemleri kullanılmıştır. Uygulamadan önce öğretmen adaylarına konu ve alt başlıklar, yöntemler ve çalışma sırasında uyulması gereken kurallar ile ilgili detaylı bilgi verilmiştir. Çalışma grupları içerisinde oluşturulan gruplar işbirlikli öğrenme modelinin yapısına uygun olarak oluşturulmuştur. İşbirlikli öğrenmeye uygun gruplarda akademik ve sosyal yönlerden grup içinde heterojen, gruplar arasında ise homojen bir yapının olması sağlanmıştır.

1. Jigsaw Yönteminin Uygulanması

Jigsaw yöntemi uygulanmaya başlanmadan önce öğretmen adaylarından, araştırmacılar tarafından oluşturulan asıl gruplarında yerlerini almaları istenmiştir. Asıl gruplar beşer kişilik 8 grup, altışar kişilik 2 gruptan oluşturulmuştur. Her bir gruptan demokratik bir şekilde bir grup başkanı seçmeleri ve grup ruhu oluşturabilmek amacıyla grup isimlerini belirlemeleri istenmiştir. Bu aşamaların ardından öğretmen adaylarına her birinin grup arkadaşlarıyla vakit geçirerek birbirlerini daha yakından tanımaları ve

çalışmalarını planlamaları amacıyla bir ders saati süre verilmiştir. Bu sürenin sonunda gruplara konu ve konunun beş alt başlığı verilerek gruptaki her üyenin birer tane seçmesi istenmiştir. Daha sonra aynı alt başlığı seçen öğretmen adaylarının farklı bir grup altında toplanarak uzman grupları oluşturmaları sağlanmıştır. Sınıf mevcudu fazla olduğundan aynı alt başlığı çalışan uzman gruplardan ikişer tane oluşturulmuştur. Ayrıca altı kişilik olan asıl gruplarda fazladan bulunan birer kişi istedikleri bir alt başlığı seçerek diğerleri gibi uzman gruplarda yerlerini almışlardır. Uzman gruplarda grup üyelerinin aynı alt başlığı farklı kaynaklardan çalışma fırsatı bulmalarının yanı sıra öğrendikleri, anlamadıkları veya eksik oldukları noktaları tartışarak bilgi paylaşımında bulunmaları böylece ilgili alt başlığı daha derinlemesine öğrenmeleri sağlanmıştır. Öğretmen adayları çalışmalar sırasında anlamadıkları noktalarda veya grup olarak ortak karara varamadıkları durumlarda araştırmacılardan yardım istemişlerdir. Çalışma sırasında grup üyeleri asıl gruplarına döndüklerinde grup arkadaşlarına o alt başlıkla ilgili daha detaylı bilgi vermeleri amacıyla uzman gruplarında ortak bir grup raporu oluşturmuş ve bunu her bir grup üyesi için çoğaltmışlardır. Uzman gruplarda çalışma aşaması bittikten sonra öğretmen adaylarından tekrar asıl gruplarında yerlerini almaları istenmiştir. Asıl gruplarına dönen öğretmen adayları seçtikleri alt başlık ile ilgili uzmanlaşmış olduklarından öğrendiklerini grup arkadaşlarına uzman gruplarından getirdikleri raporları takip ederek ve özellikle önemli noktalara vurgu yaparak anlatmışlardır. Birer kişinin fazla olduğu gruplarda aynı alt başlıkla ilgili uzmanlaşan iki kişi olduğundan ikisinin de anlatımı dinlenmiş ve raporu çalışılmıştır. Bu şekilde tüm grup üyeleri birbirlerinin konunun tüm alt başlıklarında uzmanlaşmalarını sağlamışlardır. Anlatımlar tamamlandıktan sonra sunumlara başlanması için tüm asıl gruplar kendileri için konunun tamamı ile ilgili birer ortak rapor hazırlamışlardır. Çalışmanın bu aşaması da tamamlandıktan sonra sunum aşamasına geçilmiştir. Sunumlar araştırmacıların rastgele belirledikleri gruplar tarafından tüm sınıfa yapılmıştır ve sunumların nasıl yapılacağı ile ilgili bir sınırlama getirilmemiştir. Her bir grup üyesi konunun herhangi bir alt başlığını sunmuş ve bu sırada diğer grupların yönelttikleri soruları cevaplamıştır. Bu son aşama ile Jigsaw yöntemi uygulaması tamamlanmıştır.

2. Birlikte Sorulmuş Birlikte Öğrenim Yönteminin Uygulanması

Uygulamaya başlamadan önce öğretmen adayları araştırmacılar tarafından yedi tanesi 5 kişiden, üç tanesi 6 kişiden oluşacak şekilde gruplandırılmışlardır. Uygulamanın başlaması için öğretmen adaylarından gruplarında yerlerini almaları, demokratik yollarla bir grup ismi belirlemeleri ve bir grup sözcüsü seçmeleri istenmiştir. Ayrıca grup sözcüsünün her hafta farklı bir kişi olması gerektiği vurgulanmıştır. Öğretmen adaylarının grup içerisinde birbirlerine alışmaları ve çalışmalarını planlamaları amacıyla bir ders saati kadar süre verilmiştir. Bu sürenin sonunda konu ve konunun alt başlıkları sunularak gruplar, haftalara göre çalışılacak alt başlıklar ile ilgili bilgilendirilmişlerdir. Sonraki aşamada her öğretmen adayından o hafta çalışılması gereken alt başlığı kendi kaynaklarından ve araştırmacıların sağladığı kaynaklardan bireysel olarak okumaları istenmiştir. Okumalar sırasında gruplarla iletişim halinde bulunularak önemli noktalar

belirtilmiştir. Öğretmen adaylarından, bireysel okumalarını bitirdikten sonra yine bireysel olarak o alt başlık ile ilgili bilgi düzeyinden ziyade üst düzey sorular oluşturmaları istenmiştir. Bireysel sorular hazırlandıktan sonra her grup üyesi hazırladıkları soruları kendi grup arkadaşlarıyla paylaşmaları için yönlendirilmiştir. Öğretmen adayları sorularını grup arkadaşlarıyla paylaştıktan sonra grubun ortak kararıyla en az bir grup sorusu seçilmiştir. Grup sorusu olarak seçilmeyen sorular için grup üyeleri olumlu ve olumsuz eleştiriler yöneltmişlerdir. Hiçbir sorunun beğenilmediği için seçilemediği durumlarda mevcut sorular üzerinde değişiklikler ve düzeltmeler yapılarak grup sorusu veya soruları oluşturulmuştur. Sonraki aşamada araştırmacılar tarafından rastgele seçilen bir grubun sözcüsü, grup sorusunu alarak yine araştırmacılar tarafından rastgele seçilen başka bir gruba götürmüştür. Soruyu alan grubun sözcüsü önce soruyu yüksek sesle tüm gruplara okumuştur. Soruyu alan grubun üyeleri kendi aralarında cevap ile ilgili fikirlerini beyan etmiş ve araştırmacıların soru seviyesine uygun olarak verdiği süre içerisinde küçük bir tartışma ortamı yaratarak cevaba karar vermişlerdir. Bu süre içerisinde araştırmacılar diğer grupları da sorunun cevabını düşünmeleri için yönlendirmişlerdir. Süre sonunda soruyu alan grubun sözcüsü grubun ortak cevabını tüm sınıfa sunmuştur. Soruyu soran grup cevabı değerlendirerek dönüt vermiştir. Her sorunun cevaplandırılmasının ardından soru kağıtlarını araştırmacılarla vermişlerdir. Bu şekilde süreç diğer gruplarla devam ettirilmiştir. Son aşamada araştırmacılar tüm sınıf ile özet niteliğinde konunun önemli noktalarının da vurgulandığı bir tartışma ortamı yaratarak çalışmayı sonlandırmışlardır. Uygulama sonraki haftalarda da aynı şekilde sürdürülmüştür.

III. Bulgular ve Yorum

Bu bölümde ABT ve YGÖ'den elde edilen verilerin istatistiksel yöntemler kullanılarak analiz edilmesinin yanı sıra YGÖ'de öğretmen adaylarının cevapları doğrultusunda elde edilen veriler yüzde, frekans ve doğrudan alıntı yoluyla tablolar oluşturularak gösterilmiştir. Öğrenci isimleri yerine Ö1, Ö2, Ö3 gibi ifadeler kullanılmıştır.

Uygulamaya başlanmadan önce Jigsaw ve BSBÖ gruplarındaki öğretmen adaylarının ön bilgi düzeylerini belirlemek amacıyla uygulanan ABT ön testinden elde edilen verilere bağımsız gruplar t testi yapılmış ve sonuçlar Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. ABT Ön Test Puanlarına İlişkin Bağımsız Gruplar t Testi Sonuçları

Grup	N	X	ss	df	t	p
JG	52	35,38	9,97	103	-0,520	,604
BSBÖG	53	36,38	9,61			

Tablo 1'deki analiz sonuçları incelendiğinde Jigsaw yöntemi (X=35,38) ve BSBÖ yöntemi (X=36,38) uygulanan öğretmen adaylarının puan ortalamalarının birbirine yakın

olduğu ve aralarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir ($t_{(103)}=-0,520$; $p>0,05$). Bu sonuçlar uygulamadan önce her iki grupta bulunan öğretmen adaylarının konu ile ilgili ön bilgi düzeylerinin benzer olduğunu göstermektedir.

Uygulama sonrasında her iki gruptaki öğretmen adaylarının puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını tespit etmek amacıyla uygulanan ABT son testinden elde edilen verilere bağımsız gruplar t testi yapılmış ve sonuçlar Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. ABT Son Test Puanlarına İlişkin Bağımsız Gruplar t Testi Sonuçları

Grup	N	X	ss	df	t	p
JG	52	67,58	11,53	103	-1,115	,267
BSBÖG	53	70,11	11,77			

Tablo 2’deki analiz sonuçları incelendiğinde Jigsaw yöntemi ($X=67,58$) ve BSBÖ yöntemi ($X=70,11$) uygulanan gruptaki öğretmen adaylarının puan ortalamalarında artış olmasının yanı sıra ortalamaların birbirine yakın olduğu ve aralarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür ($t_{(103)}=-1,115$; $p>0,05$). Elde edilen bu bulgular Jigsaw ve BSBÖ yöntemlerinin öğretmen adaylarının akademik başarısının yükselmesinde benzer etkiye sahip olduğunu göstermektedir.

Uygulamadan sonra Jigsaw ve BSBÖ gruplarındaki öğretmen adaylarının yöntemler ile ilgili görüşlerini belirlemek amacıyla uygulanan Yöntem Görüş Ölçeği’nden elde edilen sonuçlar tablolar ile verilmiştir.

Tablo 3. Yöntem Görüş Ölçeği Puanlarına İlişkin Bağımsız Gruplar t Testi Sonucu

Grup	N	X	ss	df	t	p
JG	45	56,44	8,16	89,45	2,202	0,030
BSBÖG	52	51,85	12,25			

Tablo 2’deki analiz sonuçları incelendiğinde Jigsaw yöntemi ($X=56,44$) ve BSBÖ yöntemi ($X=51,85$) uygulanan gruptaki öğretmen adaylarının puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür ($t_{(89,45)}=2,202$; $p<0,05$). Bu sonuçlar öğretmen adaylarının Jigsaw ve BSBÖ yöntemleri ile ilgili görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğunu göstermektedir.

Tablo 4. Jigsaw Yöntemine Yönelik Olumlu Görüşlerin Frekans ve Yüzde Dağılımları (n=45)

İfadeler	f	%
Arkadaşlık ilişkilerinin gelişmesi	18	31
Derse hazırlıklı gelme	7	12
Grup çalışmalarına yönelik olumlu bakış açısı kazanma	6	10
Sorumluluk bilinci kazanma	5	8
Özgüven artışı	5	8
Öğrenmenin kolay gerçekleşmesi	5	8
Kendini ifade etme yeteneğinin gelişmesi	5	8
Derse katılımın artması	3	6
Düzenli çalışma alışkanlığı kazanma	3	6
Öğrenilenlerin kalıcı olacağı düşüncesi	2	3

Tablo 5. Jigsaw Yöntemine Yönelik Olumsuz Görüşlerin Frekans ve Yüzde Dağılımları (n=45)

İfadeler	f	%
Sunumları başarılı yürütemeyen kişilerin grup başarısını düşürmesi	6	19
Süre yetersizliği	5	16
Sorumlulukların yerine getirilmemesi ile çalışmanın olumsuz etkilenmesi	5	16
Uzman olunmayan konularda yeterli başarı sağlanamaması	5	16
Konuları anlamada zorluk yaşanması	4	12
Sınıf ortamının uygun olmaması	2	6
Araştırmacı ve öğrenci için yorucu bir uygulama olması	2	6
Bireysel çalışma daha verimli olduğu düşüncesi	2	6
Öğrenilenlerin kalıcı olmayacağı düşüncesi	1	3

Tablo 4 ve Tablo 5 incelendiğinde öğretmen adaylarının büyük çoğunlukla jigsaw yöntemini olumlu bulduğu görülmektedir. Yöntemin arkadaşlar ile ilişkileri geliştirmede etkili olması, grup çalışmalarına yönelik görüşleri olumlu yönde değiştirmesi ve sorumluluk kazandırmada etkili olmasının yanı sıra yöntem sayesinde derse hazırlıklı gelindiği, özgüven artışı, öğrenmede kolaylık, düzenli çalışma alışkanlığı kazanma, derse katılım ve bilgilerin kalıcılığında artışın sağlandığı ifade edilmiştir. Karşılaşılan sorunlara bakıldığında ise genel anlamda bazı grup üyelerinin görevini etkili bir şekilde yerine getirmediği, yöntemin uygulama süresinin yetersiz olduğu, sorumluluk almaktan kaçınıldığı, bazı noktalarda anlama güçlüğü olabildiği, yöntemin zaman alıcı ve zahmetli olduğu, sınıf ortamının yöntem için yetersiz olduğu, yöntemin bireysel çalışmayı seven öğrenciler açısından uygun olmadığı ve kalıcılığın sağlanamama ihtimalinin yüksek olduğu yönünde ifadeler kullanılmıştır. Aşağıda yöntem hakkında olumlu ve olumsuz yönde görüş belirten bazı öğretmen adaylarının ifadelerine yer verilmiştir.

Ö1: “Yöntem, sınıf ve grup arkadaşlarımla iletişimimi olumlu yönde etkiledi. Derse ön hazırlık yapma alışkanlığı kazandım. Uzman olduğum konu ile ilgili yeterli bilgiye sahip olduğumu düşünüyorum ve eksikliklerimi görme açısından da faydalı oldu.”

Ö2: “Jigsaw yöntemi faydalı bir yöntemdir. Sınıf içi etkileşimi artırır. Düzenli çalışma alışkanlığı kazandırır. Grup arkadaşlarıyla zaman geçirme yönünden iyidir.”

Ö3: “Grup halinde çalışarak sorumluluk almayı gerektiren bir yöntemdir. Konu hakkında ön çalışmalar yapmayı gerektirmekte ve bu da öğrencinin bilgi sahibi olmasını sağlamaktadır.”

Ö4: “Yöntem, öğrencilerin ortak bir amaç doğrultusunda arkadaş ortamında sosyalleşerek özgüveninin artmasını ve kendini ifade eden bireyler yetişmesini sağlar.”

Ö5: “Düzenli çalışma alışkanlığı kazandığımı söyleyebilirim. Birden fazla grupta çalışma fırsatımız olduğundan sosyal yönden geliştiğimi hissediyorum.”

Ö6: “Yöntemin uygulanma süresinin yetersiz olduğunu düşünüyorum ve anlatma kabiliyeti yetersiz olan kişiler konuya da hâkim olmadığından faydalı olduğunu düşünmüyorum. Anlamak için önemli olan çalışma değil sunum yapan kişilerin iyi anlatabilmesidir. Uygulama daha uzun süre devam ettirilseydi daha iyi olurdu diye düşünüyorum.”

Ö7: “Çok fazla zaman isteyen bir yöntem. Uygulama süresinin sınırlı olması öğrenciyi telaşlandırabiliyor.”

Ö8: “Grupta sorumluluk sahibi olmayan ve anlatma becerisi yeterli olmayan bazı arkadaşlar yüzünden onların konuları fazla anlaşılamadı.”

Tablo 6. BSBÖ Yöntemine Yönelik Olumlu Görüşlerin Frekans ve Yüzde Dağılımları (n=52)

İfadeler	f	%
Derse hazırlıklı gelme	19	25
Arkadaşlık ilişkilerinin gelişmesi	18	23
Grup çalışmalarına yönelik olumlu bakış açısı kazanma	9	11
Öğrenilenlerin kalıcı olacağı düşüncesi	6	8
Yöntemin genel anlamda olumlu olduğu düşüncesi	6	8
Soru hazırlamayı öğrenme	5	6
Sorumluluk bilinci kazanma	3	4
Özgüven artışı	3	4
Derse katılımın artma	2	3
Öğrenmenin kolay gerçekleşmesi	2	3
Kendini ifade etme yeteneğinin gelişmesi	2	3
Düzenli çalışma alışkanlığı kazanma	1	1
Zamanı verimli kullanmayı öğrenme	1	1

Tablo 7. BSBÖ Yöntemine Yönelik Olumsuz Görüşlerin Frekans ve Yüzde Dağılımları (n=52)

İfadeler	f	%
Sorumlulukların yerine getirilmemesi ile çalışmanın olumsuz etkilenmesi	10	27
Sınıf ortamının uygun olmaması	8	22
Konuları anlamada zorluk yaşanması	6	16
Öğrenilenlerin kalıcı olmayacağı düşüncesi	3	8
Araştırmacı ve öğrenci için uygulamanın yorucu olması	3	8
Uygulama süresinin yetersizliği	2	5
Araştırmacı-öğrenci etkileşiminin yetersiz olması	2	5
Sunumların yetersiz olması	1	3
Araştırmacıların konu hakkında yeterli bilgiye sahip olmaması	1	3
Yöntemi genel anlamda olumsuz bulma	1	3

Tablo 6 ve Tablo 7 incelendiğinde öğretmen adaylarının büyük çoğunluğunun BSBÖ yöntemi ile ilgili olumlu görüşlere sahip olduğu görülmüştür. Yöntem ile derse hazırlıklı gelme, arkadaşlar ile iyi ilişkiler geliştirme, grup çalışmasına karşı olumlu bakış açısı kazanma, soru hazırlamayı öğrenme, sorumluluk duygusu kazanma, özgüven artışı, derse katılımda artış, öğrenmeyi kolaylaştırma, kendini ifade etme yeteneğinin gelişmesi, zamanı verimli kullanma ve düzenli çalışma alışkanlığı kazanmanın sağlandığı ifade edilmiştir. Karşılaşılan sorunlara bakıldığında ise genel anlamda grup içinde sorumluluk almaktan kaçınan kişilerin varlığı ile çalışmaların zorlaşması, sınıf ortamının yöntemin uygulanması için uygun olmaması, konuların anlaşılmasında zorluk yaşanması, yöntemin zaman alıcı ve zahmetli olması ve yöntemin uygulama süresinin yetersiz olması şeklinde ifadeler mevcuttur. Aşağıda yöntem hakkında olumlu ve olumsuz yönde görüş belirten bazı öğretmen adaylarının ifadelerine yer verilmiştir.

Ö7: “Bu uygulamanın benim açımdan çok büyük olumlu katkıları olmuştur. Bu yöntem derse hazırlıklı gelme, sınıf ortamının kalitesini artırma ve zamanı verimli kullanma açısından oldukça yararlı olmuştur.”

Ö8: “Yöntem grup çalışmalarına katkı sağlayıp iletişimi artırmaktadır. Soru hazırlamada eksiklerimizi gidermektedir. Derse hazırlıklı gelerek çalışma azmini artırmaktadır.”

Ö9: “Yöntem sınıf arkadaşlarıyla etkileşimi sağlamada çok iyi, kendini ifade edebilme yeteneğini geliştiriyor, derse önceden hazırlanmayı sağlıyor.”

Ö10: “Yöntem ön hazırlık yaparak derslere gelme alışkanlığı kazandırdı. Sınıf içerisinde daha önce konuşmadığım arkadaşlarla iletişime geçmemi sağladı. Soru hazırlamayı öğrendim.”

Ö11: “Yöntem arkadaşlık ilişkilerini geliştiriyor. Derse hazırlıklı gelmeye teşvik ediyor ve kalıcılığı sağlıyor.”

Ö12: “Grup çalışması olduğu için herkes aynı oranda çalışmıyor hatta bazıları hiç çalışmıyor. Konuyu derinlemesine anlamada güçlük çektim.”

Ö13: “Bu yöntemle ilgili olumsuz durum gruptaki bazı arkadaşların derse yeterince hazırlıklı gelmemesiydi.”

Ö14: “Sınıf ortamı daha farklı olabilirdi. Konular daha iyi anlatılabilirdi.”

IV. Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Bölümü’nde öğrenimine devam eden öğrencilerin Vatandaşlık Bilgisi dersindeki akademik başarıları üzerine Jigsaw ve BSBÖ yöntemlerinin etkisinin ve bu yöntemler ile ilgili öğrenci görüşlerinin tespit edilmesi amacıyla yapılan bu çalışmada; araştırmaya başlamadan önce akademik başarı düzeylerinin belirlenmesi için uygulanan ABT ön testinden elde edilen verilerin analizi bağımsız gruplar t testi ile yapılmış, BSBÖ grubu puan ortalamasının, Jigsaw grubu puan

ortalamasına yakın ve daha yüksek olduğu bunun yanı sıra aralarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuç uygulama öncesinde her iki gruptaki öğrencilerin konu ile ilgili ön bilgi seviyelerinin benzer düzeyde olduğunu göstermektedir.

Çalışmalar tamamlandıktan sonra öğrencilerin akademik başarı düzeylerinde meydana gelen değişimleri belirlemek amacıyla uygulanan ABT son testinden elde edilen verilerin analizi sonucunda BSBÖG ve JG puan ortalamalarında artış olduğu bu artışın BSBÖG’de daha yüksek olduğu fakat iki grubun ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Bu sonuç işbirlikli öğrenme modelinde kullanılan yöntemlerin akademik başarı üzerine etkisinin karşılaştırıldığı bazı çalışmaların sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir (Şentürk, 2016; Yılar, Şimşek, Topkaya ve Balkaya, 2015; Akar, 2012; Okur Akçay ve Doymuş, 2012). Bu durum araştırmada kullanılan işbirlikli öğrenme yöntemlerinin öğrencilerin akademik başarıları üzerinde benzer ve olumlu yönde etkili olduğu şeklinde yorumlanabilir. İki grupta da başarı artışının yakın oluşu işbirlikli öğrenmenin yapısına uygun olarak grup süreci, konu üzerinde çalışarak derinleştirme, öğrenilenleri tartışma ve değerlendirme gibi benzer yaşıntılarla öğrenmeler gerçekleşmesine bağlanabilir.

Çalışmanın son aşamasında uygulanan yöntemler ile ilgili öğrenci görüşlerinin alındığı likert tipi ölçekten elde edilen verilerin analizi sonucunda Jigsaw yöntemi ile uygulama yapılan öğrencilerin puan ortalamalarının, BSBÖ yöntemi ile uygulama yapılan öğrencilerin puan ortalamalarından yüksek olduğu görülmüş fakat puan ortalamalarında gerçekleşen bu farklılığın istatistiksel açıdan anlamlı olmadığı sonucuna varılmıştır. Öğrencilerin uygulanan yöntemlerin olumlu ve olumsuz yönlerini kendi ifadeleriyle belirtmeleri için açık uçlu soru sorulmuş bu soruların cevapları nitel olarak analiz edilmiştir.

Her iki yöntem için de açık uçlu soruda dikkat çekici olumlu ifadelerden biri yöntem sayesinde arkadaşlık ilişkilerinin gelişmesi olarak görülmüştür. Diğer olumlu ifadeler genel olarak yöntemlerin grup çalışmasına bakış açısını olumlu yönde değiştirdiği, derse ön çalışma yaparak gelmeye teşvik ettiği, sorumluluk bilinci kazandırmada etkili olduğu, düzenli çalışma alışkanlığı kazandırdığı, öğrenmeyi kolaylaştırdığı yönündedir. Olumsuzluk olarak iki yöntemde de büyük ölçüde rahatsız olunan durum olarak, grup çalışmalarında konuya ve grup içindeki görevine karşı kayıtsız kalan, sorumluluk sahibi olmayan grup arkadaşları gösterilmiştir. Diğer olumsuz ifadeler genel olarak sınıf ortamının uygulama için uygun olmadığı, sürenin yetersizliği ve bazı anlama zorluklarının yaşanması şeklindedir. Bu sonuçlardan bazıları diğer işbirlikli öğrenme yöntemlerinin karşılaştırıldığı çalışmalarla benzerlik göstermektedir (Şimşek, Örtlen, Topkaya, Yılar, 2014; Doymuş ve Koç, 2012; Yıldız, 1999).

Bu çalışmanın sonuçları doğrultusunda bazı öneriler sunulabilir:

- İşbirlikli öğrenme yöntemlerinin uygulanması sürecinde grup üyelerinin sorumluluklarını yerine getirmesi süreci dikkatle uygulanmalıdır.

- İşbirlikli öğrenme gruplarının sahip olması gereken özellikler konusunda öğrencilerde farkındalık oluşturulmalıdır.
- İşbirlikli öğrenme modelinin kullanıldığı, uygulama süresinin daha uzun olduğu çalışmalar yapılabilir.
- İşbirlikli öğrenme modeli yöntemlerinin farklı konularda uygulandığı araştırmalar yapılabilir.

Kaynaklar

- Akar, M. S. (2012). *Fen ve Teknoloji Öğretmenlerinin İşbirlikli Öğrenme Modeli Hakkında Bilgilendirilmesi, Bu Modelin Sınıfta Uygulamaları ve Elde Edilen Sonuçların Değerlendirilmesi: Kars İl Örneği*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Erzurum: Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Altun, S. (2015). The Effect of Cooperative Learning on Students' Achievement and Views on the Science and Technology. *International Electronic Journal of Elementary Education*, 7(3), 451-468.
- Arısoy, B., Tarım, K. (2013). İşbirlikli Öğrenme Yönteminin Akademik Başarı, Kalıcılık ve Sosyal Beceriye Etkisi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28(3), 1-14.
- Arslan, A., Zengin, R. (2016). İşbirlikli Öğrenme Yönteminin Bilimsel ve Sosyal Beceriler Üzerindeki Etkisi. *Adıyaman Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(1), 23-45.
- Bayrakçeken, S., Doymuş, K., Doğan, A. (2013). *İşbirlikli Öğrenme Modeli ve Uygulanması*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Carr, R., Palmer, S., Hagel, P. (2015). Active Learning: The Importance of Developing a Comprehensive Measure. *Active Learning in Higher Education*, 16 (3), 173-186.
- Doymuş, K., Koç, Y. (2012). *Fen ve Teknoloji Öğretmenlerinin İşbirlikli Öğrenme Modelini Sınıftaki Uygulaması*. Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi, 19, 174-183.
- Gelici, Ö., Bilgin, İ. (2011). İşbirlikli Öğrenme Tekniklerinin Tanıtımı ve Öğrenci Görüşlerinin İncelenmesi. *Adıyaman Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi*, 1(1), 40-70.
- Genç, M., Şahin, F. (2013). İlköğretim Sekizinci Sınıf Fen Bilgisi Dersinde İşbirlikli Öğrenme Yönteminin Kullanılmasının Öğrencilerin Problem Çözme Becerilerine Etkisi. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 37, 138-155.
- Johnson, D. W., Johnson, R. T., Holubec, E. J. (1993). *Circles of Learning (4th Ed)*. Edina, MN: Interaction Book Company.

- Kangan, S. (1991). *Cooperative Learning: Resources for Teachers*. Languna Niguel, CA: Resources for Teachers.
- Khansir, A. A., Alipour, T. (2015). The Impact of Students Team Achievement Divisions (Stad) on Iranian Efl Learner's Listening Comprehension. *Theory and Practice in Language Studies*, 5(8), 1710-1715.
- Kılıç, A. K., Doğan, A., Şimşek, Ü. (2016). Jigsaw Yönteminin Maddenin Tanecikli Yapısı Ünitesinin Öğretiminde Öğrenci Başarısına Etkisi. *Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(2), 1357-1379.
- Okur Akçay, N., Doymuş, K. (2012). The Effect of Group Investigation and Cooperative Learning Techniques Applied in Teaching Force and Motion Subjects on Students' Academic Achievements. *Journal of Education Sciences Research*, 2(1), 109-123.
- Prince, M. (2004). Does Active Learning Work? A Review of the Research. *Journal of Engineering Education*, 93(3), 223-231.
- Saborit, J.A.P. , Fernandez-Rio, J., Estrada, J. A. C., Mendez-Gimenez, A., Alonso, D. M. (2016). Teachers' Attitude and Perception towards Cooperative Learning Implementation: Influence of Continuing Training. *Teaching and Teacher Education*, 59, 438-445.
- Slavin, R. E. (1995). *Cooperative Learning: Theory, Research and Practice*. Boston: Allyn and Bacon.
- Şentürk, M. (2016). Sosyal Bilgiler Dersinde İşbirlikli Öğrenme Yöntemlerinin Akademik Başarı Üzerindeki Etkisi. *Journal of Computer and Education Research*, 4(8), 205-221.
- Şimşek, U., Örtten, H., Topkaya, Y., Yılar, B. (2014). Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının İşbirlikli Öğrenme Teknikleri Hakkındaki Görüşleri, *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 18(1), 231-257.
- Şimşek, Ü. (2007). *Çözümler ve Kimyasal Denge Konularında Uygulanan ve Birlikte Öğrenme Tekniklerinin Öğrencilerin Maddenin Tanecikli Yapıda Öğrenmeleri ve Akademik Başarıları Üzerine Etkisi*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Erzurum: Atatürk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Tan, X. (2015). *A Research on the Application of Cooperative Learning in Rural Middle School English Teaching*. *Journal of Language Teaching and Research*, 6(4), 847-854.
- Tanel, Z. (2006). *Manyetizma Konularının Lisans Düzeyindeki Öğretiminde Geleneksel Öğretim Yöntemi ile İşbirlikli Öğrenme Yönteminin Etkilerinin Karşılaştırılması*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

- Taştan Kırık, Ö., Boz, Y. (2012). Cooperative Learning Instruction for Conceptual Change in the Concepts of Chemical Kinetics. *Chemistry Education Research and Practice*, 13, 221-236.
- Tran, V. D. (2014). The Effects of Cooperative Learning on the Academic Achievement and Knowledge Retention. *International Journal of Higher Education*, 3(2), 131-140.
- Varışoğlu, B. (2016). İşbirlikli Okuma ve Yazma Etkinliklerinin Türkçe Öğrenen Yabancı Öğrencilerin Dil Kaygılarına Etkisi, *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 15(59).
- Veloo, A., Chairhany, S. (2013). Fostering Students' Attitudes and Achievement in Probability Using Teams-Games-Tournaments. *Procedia- Social and Behavioral Sciences*, 93(2013), 59-64.
- Vermette, P. J. (1998). Making Cooperative Learning Work: Students Teams in K-12 Classrooms. New Jersey: Prentice-Hall, Inc.
- Yapıcı, H. (2016). Use of Jigsaw Technique to Teach the Unit "Science within Time" in Secondary 7th Grade Social Sciences Course and Students' Views on This Technique. *Educational Research and Reviews*, 11(8), 773-780.
- Yılar, M. B., Şimşek, U. (2016). Sosyal Bilgiler Dersinde Farklı İşbirlikli Öğrenme Uygulamalarının Sosyal Beceriler Üzerindeki Etkileri. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(3), 835-854.
- Yılar, M. B., Şimşek, U. (2016). İşbirlikli Öğrenme Yöntemlerinin Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Lisans Öğrencilerinin Akademik Başarılarına Etkileri. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(4), 297-318.
- Yılar, B., Şimşek, U. (2016). Sosyal Bilgiler Dersinde Farklı İşbirlikli Öğrenme Yöntemlerinin Uygulamalarına İlişkin Öğrenci Görüşleri. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29, 375-394.
- Yılar, M. B., Şimşek, U., Topkaya, Y., Balkaya, İ. S.(2015). İşbirlikli Öğrenme Yöntemlerinin Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Lisans Öğrencilerinin Akademik Başarılarına Etkileri. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(4), 297-318.
- Yıldız, V. (1999). İşbirlikli Öğrenme ile Geleneksel Öğrenme Grupları Arasındaki Farklar. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(17), 155-163.